COP31 ÖNCELİKLERİ VE BEKLENTİLER

1,5°C sınırının aşılması tehlikesi ile karşı karşıya olan bir dünya için acil eylem

COP31'den iddialı sonuçlar beklemek neden gerekli

2026'daki gelişmeler, emisyonları azaltmanın ve hızla değişen iklimi istikrara kavuşturmanın ne kadar acil olduğunu kuşkuya yer bırakmayacak biçimde ortaya koyuyor. Güçlenen bir El Niño'nun da etkisiyle iklim değişikliği dünya genelinde benzeri görülmemiş sıcaklık uç değerlerine yol açtı. Ağustos 2026, sanayi öncesi döneme göre ortalama 1,65°C daha sıcak geçerek Temmuz 2023 ile birlikte kayıtlara geçen en sıcak ay oldu. Avustralya'da Ocak ayında sıcaklıklar 50°C'yi aştı, Avrupa'da tarihi sıcakların yaşandığı yazın ardından on binlerce ölüm yaşandığı tahmin ediliyor, Hindistan'da ise kaydedilen en yüksek sıcaklıklarından bazıları yaşandı. Ağustos ayında aşırı sıcaklar Langtang Lirung buzulunun ani çöküşünün tetiklenmesinde rol oynadı ve Nepal ile Tibet'te korkunç can kayıplarına ve geniş çaplı yıkıma neden oldu.

Aynı dönemde ABD'nin ve İsrail'in İran'a karşı yürüttüğü savaşın yarattığı insani trajedi, ağır bir küresel enerji kriziyle daha da derinleşti. Fosil yakıt bağımlılığı "fosilfilasyon" olarak adlandırılan bir fiyat artışı dalgasına yol açtı ve enerji ile emtia fiyatları yükseldikçe dünyanın dört bir yanında insanlar daha yüksek faturalar ödemek zorunda kaldı. Buna karşın zaten aşırı zengin olan fosil yakıt devleri için savaş bir altın madenine dönüştü. Yalnızca altı petrol ve gaz şirketinin 2026'da toplamda yaklaşık 94 milyar dolar kâr açıklaması bekleniyor.

Ağustos ayında Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) yürek burkan bir açıklama yaptı. Dünya iklim istikrarı eşiğini geçmişti ve çok daha ağır uç iklim olaylarıyla birlikte 1,5°C'nin ötesine doğru ilerliyordu. Bu açıklama bir yenilgi ilanına dönüşmemeli. Aksine siyasi ve kurumsal liderlerin aşımı mümkün olduğunca düşük ve kısa süreli tutmak için acil ve kapsamlı bir yanıt vermesini tetiklemeli. En kırılgan ve krizde en az sorumluluğu bulunan ülkelerin ve toplulukların dayanıklılık inşa etmek için hak ettikleri kamu finansmanı desteğine ulaşmasını da güvence altına almalı. Daha yüksek ve daha uzun süreli bir aşım, uyum ihtiyaçlarını, ekosistem tahribatını ve geri döndürülemez kayıp ve zarar olasılığını artırır.

1,5°C'ye geri dönüş hem ulaşılabilir hem de gerekli. Bu geri dönüş, güvenliği ve egemenliği güçlendiren, uygun fiyatlı enerjiye erişimi artıran ve kalkınmayı destekleyen yenilenebilir bir enerji sistemi vaadini de beraberinde getiriyor. Orman ekosistemlerinin bütünlüğünü koruyup yeniden canlandırarak, tüm insanlığın geçim güvencesini ayakta tutan dünya sistemlerinin istikrarındaki kritik rollerini güvence altına almak da bu yolun parçası. Ancak buraya ulaşmak ortak bir eylem gerektiriyor. Her şeyden önce iklim krizinin en büyük nedeni olan fosil yakıtlardan adil geçişin hızlandırılması gerekiyor. Bunun yanında 2030'a kadar ormansızlaşma ve orman tahribatı sona erdirilmeli, gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere iklim eylemi ve doğa koruma için aktarılan kamu finansmanı artırılmalı ve bu finansman büyük ölçüde kirletenlerin artan oranlı olarak vergilendirilmesiyle sağlanmalı.

Öncelikler

Fosil yakıtlardan adil geçişi hızlandırmak için acil eylem

Yenilenebilir enerji kurulumundaki rekor büyümeye rağmen dünyanın ürettiği ve tükettiği fosil yakıt miktarı hâlâ artıyor ve emisyonları tehlikeli yeni zirvelere taşıyor. 2025'te küresel ölçekte rekor düzeyde 800 GW yenilenebilir kapasite eklenmesine karşın petrol, gaz ve kömür tüketimi arttı. Üstelik hükümetlerin toplam üretim planları, 2030 için hâlâ uzun vadede ısınmayı 1,5°C ile sınırlamayı sağlayacak düzeyin iki katından fazla fosil yakıt öngörüyor. İklim değişikliğiyle mücadele, fosil yakıtlarla mücadele demek, hem de hızlı şekilde.

Fosil yakıtların üretimini, arzını ve kullanımını sınırlama konusunda devam eden başarısızlık, adil geçişi hızlandırmak için hem ulusal eylem hem de çok taraflı işbirliği yoluyla acil, daha güçlü ve daha proaktif önlemler alınmasını gerektiriyor.

Fosil yakıt bağımlılığının bu yıl yol açtığı tehlikelerin ardından COP31, yenilenebilir enerjiye dayalı elektrifikasyon ve fosil yakıtların aktif biçimde azaltılması üzerine kurulu yeni bir yola kararlı bir bağlılık sinyali vermeli. Bunun kritik bir parçası, fosil yakıtlardan uzaklaşmaya yönelik küresel dönüşümün önemli bir ayağı olan “35x35” elektrifikasyon hedefine odaklanmak. İyi tasarlanmış bir hedef, uygun fiyatlı enerjiye erişimi genişleterek, enerji güvenliğini ve egemenliğini güçlendirerek ve kalkınmayı destekleyerek, özellikle gelişmekte olan ülkelerde küresel ölçekte adil geçişi hızlandırabilir. Ancak geçişi gerçekten hızlandırmak için hedef, yalnızca bir elektrifikasyon iddiasından ibaret olmamalı. Adil, uygun fiyatlı ve insan odaklı bir geçişin parçası olarak, yenilenebilir enerjiyle beslenen ve fosil yakıtların yerini fiilen alan bir elektrifikasyonun itici gücü olmalı. Daha iddialı adımlar için tavan değil, taban işlevi görmeli.

COP31, Santa Marta konferansından doğan ivmeyi değerlendirerek, ülkelerin fosil yakıtlardan uzaklaşmaya yönelik ulusal yol haritalarını sunmaları için de belirleyici bir an olmalı. Gelişmiş ülkeler kendi yol haritalarını hazırlayarak ve gelişmekte olan ülkelere geçiş süreçlerinde destek olmak için gereken finansmanı taahhüt ederek öncülük etmeli. Bugüne kadar Fransa, Hollanda ve Almanya gibi ülkeler fosil yakıtlardan geçiş yol haritalarını ortaya koyarak ilk adımı attı. Ancak bu planlar kömürden, petrolden ve gazdan uzaklaşmayı hızlandıracak daha yüksek bir iddiayla ve gelişmekte olan ülkelerin bu geçişi gerçekleştirebilmesi için gereken küresel finansmanın ölçeğine odaklanarak daha ileri gitmeli. Bu geçiş planlarının uygulamada sonuç vermesi için COP31, COP30'da üzerinde uzlaşılan Adil Geçiş Mekanizması'nı hayata geçirmeli ve hem küresel hem de ulusal düzeyde eşitlikçi, kapsayıcı ve adil bir geçişi desteklemeli.

COP31 fosil yakıtlar konusunda ne yapmalı?

- **İlk Küresel Durum Değerlendirmesi'nin (GST1) temel enerji hedeflerine yönelik eylemi yeniden teyit etmek ve hızlandırmak.** 2030'a kadar yenilenebilir enerji kapasitesini üç katına, enerji verimliliğini iki katına çıkarmak ve bu kritik on yılda fosil yakıtlardan adil, düzenli ve eşitlikçi bir şekilde uzaklaşmayı hızlandırmak.

- **Küresel “35x35” elektrifikasyon hedefini COP31 sonuç metninde yer vermek.** Elektrik üretiminde yenilenebilir enerjinin payını 2035'e kadar en az yüzde 75'e çıkarmak ve fosil yakıtları aşamalı olarak azaltmak. Bu hedef, gelişmekte olan ülkelerin sektörel ve altyapı ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş finansman, teknoloji ve kapasite geliştirme desteğiyle desteklenmeli.

- **Adil Geçiş Mekanizması'nı kurmak.** Dağınık küresel çabaları koordine etmek ve adil geçiş için uluslararası finansman ve kapasite desteğini hızlandırmak.

- **Fosil yakıtlardan uzaklaşmaya yönelik ulusal eylemleri ve yol haritalarını sunmak.** Dönüm noktası niteliğindeki Santa Marta konferansının üzerine inşa edilen COP31, hükümetlerin ulusal yol haritalarını sunması için önemli bir kilometre taşı olmalı ve gelişmiş ülkeler bu süreçte öncülük etmeli.

- **Uygulama araçlarında ilerleme sağlamak.** Gelişmekte olan ülkelerde eylemin önünü açmak için COP31, uygulamayı mümkün kılan temel unsurlarda, özellikle aşağıda ayrıntılı ele alınan iklim finansmanında somut ilerleme sağlamalı.

- **Güçlü bir Küresel Plastik Anlaşması için gayriresmi beklentileri ortaya koymak.** Mart ayında gerçekleşecek bir sonraki müzakereler öncesinde COP31, hükümetlerin plastik kirliliğinin iklim boyutunu vurgulaması ve fosil yakıtlardan uzaklaşmaya katkı sunan güçlü ve etkili bir anlaşmayı savunması için kritik bir fırsat.

Ormansızlaşmanın ötesindeekosistem bütünlüğünü koruma ihtiyacı

Orman yönetişimi hukuki ve siyasi bir dönüşüm sürecine girdi. Bilimsel kanıtlar, 2030'a kadar ormansızlaşmayı ve orman tahribatını durdurup tersine çevirmenin, karasal alanların en az %30'unu korumanın ve bozulmuş karasal ekosistemlerin en az %30'unu restore etmenin yalnızca çevresel bir hedef olmadığını gösteriyor. Bunlar küresel ısınmayı yeniden 1,5°C'nin altına çekmek, geri döndürülemez ekosistem çöküşünü, biyoçeşitlilik kaybını ve kritik dünya sistemlerinin istikrarsızlaşmasını önlemek için zorunlu. Orman ekosistemlerinin kritik rolü göz önüne alındığında, Rio Sözleşmeleri'nin ormansızlaşma, orman tahribatı, koruma ve restorasyona ilişkin 2030 hedefleri aşılamaz bir iklim ve biyoçeşitlilik sınırı olarak görülmeli.

Uluslararası toplum geçen yıl COP30 müzakerelerinde ormanlar konusunda iddialı kararlar almayı başaramadı. Bu başarısızlığın ardından Brezilya öncülüğündeki 2030 Orman Yol Haritası, taahhütleri ve üzerinde uzlaşılan hedefleri fiili uygulamaya dönüştürmek için kritik bir imkân sunuyor. Yol Haritası ve 2030 orman hedefinin uygulanması, kapsayıcı, katılımcı ve çok paydaşlı bir koordinasyon süreci kurmak için eşsiz bir fırsat taşıyor ve bu fırsat mutlaka değerlendirilmeli. Böyle bir süreç orman yönetişimindeki parçalanmışlığı azaltır, koordinasyonu güçlendirir, hesap verebilirliği artırır ve finansman ile sahadaki uygulama arasındaki boşlukları kapatır. Mevcut ve yeni çok taraflı girişimlerin gönüllülük esasına dayanması bir mazeret olamaz. Siyasi ve kurumsal liderlerin 2030'a kadar orman ekosistemlerini koruma ve restore etme konusunda hesap vermesini sağlamak acil bir ihtiyaç.

Ormanlar aynı zamanda tek ve birbirine bağlı bir gezegensel acil durumun üç yüzü olan iklim değişikliğinin, biyoçeşitlilik kaybının ve arazi bozulmasının kesişim noktasında duruyor. Buna rağmen ormanlar, birden fazla çok taraflı anlaşma ve her biri kendi ulusal uygulama planlarına sahip üç ayrı Rio Sözleşmesi tarafından yönetiliyor. Bunlar BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC), Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD) ve BM Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi (UNCCD). Bu parçalı yaklaşım küresel çevre yönetişiminin mimarisinde temel bir kusur ve çelişkili politikalara, tekrarlanan çabalara ve ortak eylem fırsatlarının kaçırılmasına yol açıyor. Ancak Rio Sözleşmeleri arasındaki işbirliğinin ve koordinasyonun yeniden şekillendirilmesi gündemi ivme kazandı. CBD ve UNCCD Taraflar Konferanslarının, UNFCCC'yi işbirliğini güçlendirme tekliflerine yanıt vermeye çağırmasının ardından, Rio Sözleşmeleri kapsamındaki yükümlülüklerin daha etkili uygulanması için sinerjilerin nasıl en üst düzeye çıkarılabileceğine dair net bir vizyonla yapıcı bir yanıt vermek artık COP31'e düşüyor. Daha iddialı bir uygulama için sinerjileri güçlendirmek amacıyla COP31, Rio Sözleşmeleri Ortak İrtibat Grubu'na yeni ve güçlendirilmiş bir yetki veren bir karar almalı ve grubu bir irtibat organından ortak uygulamanın aktif bir kolaylaştırıcısına dönüştürmeli.

COP31 ormanlar için ne yapmalı?

- **Hukuki çerçeveleri güçlendirmek ve 2030 orman ve biyoçeşitlilik hedeflerini özen yükümlülüğünün ölçütü olarak tanımak.** Devletler, izleme, şeffaflık, hesap verebilirlik ve verilen zararın onarılması için uygulanabilir mekanizmalar dahil olmak üzere, 2030 hedeflerine ulaşmak için gereken özeni gösterdiklerini ortaya koyan hukuki ve düzenleyici çerçeveler oluşturmalı.

- **Bir uygulama ve hesap verebilirlik çerçevesi kurmak.** Hükümetler, şirketler, yerli halklar, yerel topluluklar ve tüm paydaşlar, 2030 orman ve biyoçeşitlilik hedeflerini hayata geçirebilecek bir uygulama ve hesap verebilirlik mimarisi kurmak için birlikte çalışmalı. Yol Haritası iklim, biyoçeşitlilik, ticaret, finans ve insan hakları rejimleri arasında uygulamayı koordine edecek bir platform sunmalı. Ayrıca ekosistem bütünlüğü, orman tahribatı ve restorasyon için ortak standartların, ölçütlerin ve raporlama çerçevelerinin geliştirilmesini desteklemeli. Ticari ağaç kesimi ve doğal kaynak çıkarımına dayalı sektörlerden kaynaklananlar da dahil olmak üzere, orman tahribatına bağlı emisyonların ve ekolojik etkilerin uluslararası yönetişim sistemlerinde tam olarak tanınmasını ve hesaba katılmasını sağlamalı.

- **Paris Anlaşması'nın 5. maddesini tam olarak işler hâle getirmek.** Ekosistem bütünlüğünü güçlendirmek, iklim, biyoçeşitlilik ve orman yönetişimini uyumlu hâle getirmek ve Rio Sözleşmeleri arasında koordinasyonu, finansmanı, hesap verebilirliği ve uluslararası işbirliğini geliştirmek için resmi müzakereler kapsamında, Uygulama Yardımcı Organı (SBI) altında bir UNFCCC Eylem Planı gerekiyor. Devletler 2030 orman hedefini Ulusal Katkı Beyanlarına (NDC), İki Yıllık Şeffaflık Raporlarına ve Ulusal Uyum Planlarına (NAP) entegre etmeli. İkinci Küresel Durum Değerlendirmesi'nin de ilk Küresel Durum Değerlendirmesi'ndeki 2030 orman hedefini uygulamaya yönelik ileriye dönük bir yaklaşım benimsemesi sağlanmalı.

- **Kurumsal sinerjiyi yetkiyle güvence altına almak.** Rio Sözleşmeleri Ortak İrtibat Grubu'nun yetkisini güçlendiren bir COP31 kararı, Paris Anlaşması'nın, Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi'nin ve UNCCD arazi bozulması hedeflerinin eşgüdümlü uygulanmasını destekleyecek temel kurumsal mimariyi oluşturacak. Böylece birbirine bağlı iklim ve biyoçeşitlilik krizine bütüncül ve etkili bir yanıt verilebilecek.

İklim finansmanı ve kirletenlere ödetmek

2026'da iklim değişikliğinin yıkıcı etkileri belirgin biçimde yoğunlaşırken küresel kuzey ülkeleri, küresel güney ülkelerine sağladıkları kamu finansmanı desteğini artırmak yerine azalttı. Örneğin Nepal hükümeti, ağustos ayında iklim değişikliğinin ağırlaştırdığı buzul çöküşünün toparlanma maliyetini 5 milyar dolar olarak tahmin ediyor. Bu arada net resmi kalkınma yardımının 2014'ten bu yana en düşük seviyesine gerilemesi bekleniyor ve kamu iklim finansmanının 2024 verilerine göre tarihte ilk kez düştüğü bildirildi. Kayıp ve Zarar Fonu ise vahim biçimde yetersiz finanse ediliyor. Fona taahhüt edilen tutar 1 milyar doların, fiilen ulaşılan tutar ise 500 milyon doların altında.

COP31, gelişmiş ülkelerin uluslararası iklim finansmanı yükümlülükleri ile yetersiz katkıları arasındaki kopukluğu acilen ele almalı. Gelişmiş ülkelerin Yeni Kolektif Sayısallaştırılmış Hedef (NCQG) kapsamında, emisyon azaltımı, uyum ile kayıp ve zarar alanlarında 2035'e kadar yılda en az 300 milyar dolarlık hedefe ulaşmak için nitelikli ve hibe esaslı kamu finansmanı sağlama yükümlülükleri güçlendirilmeli, uygulanmalı ve izlenmeli. Ayrıca bu hedefin son derece yetersiz olduğu ve artırılması gerektiği kabul edilmeli.

Ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde artan oranlı çevre vergisi reformuyla finansman açığını kapatma yolunda kayda değer ilerleme sağlanabilir. Bu yaklaşım, gelişmiş ülkelerin Paris Anlaşması'nın 9.1. maddesi kapsamındaki iklim finansmanı sağlama yükümlülükleriyle de uyumlu. Böylece kirleten zengin şirketler ve yüksek servet sahibi bireyler, yol açtıkları iklim zararlarından sorumlu tutulabilir. Bu yaklaşım, İran'a karşı savaşın ardından fırlayan fosil yakıt şirketlerinin kârlarına karşı giderek büyüyen siyasi tepkiden de güç alabilir. COP31'de artan oranlı vergilendirmenin desteklenmesi, eylemi güçlü biçimde hızlandırmak için hayati önem taşıyor.

COP31 iklim finansmanı ve kirletenlere ödetme konusunda ne yapmalı?

- **Gelişmiş ülke hükümetleri, 300 milyar dolarlık hedefe ulaşılmasında kendi adil paylarını yansıtan, 2025 sonrası dönem için çok yıllı ve iddialı iklim finansmanı taahhütleri açıklamalı.** Bu taahhütlerde hibe esaslı finansmana öncelik verilmeli, hükümetlerin 2035'e kadar uyum finansmanının üç katına çıkarılmasına ne kadar katkı sunacağı netleştirilmeli ve Kayıp ve Zarar Fonu da dahil olmak üzere çok taraflı iklim fonlarına sağlanacak ciddi katkılar yer almalı.

- **İklim Finansmanı Çalışma Programı COP31 gündemine alınmalı. Program, Paris Anlaşması'nın 9.1. maddesindeki yükümlülüklerin uygulanmasını ilerletmeye odaklanmalı ve uluslararası iklim finansmanı için hakkaniyete dayalı ve ek kaynakları ele alan özel bir çalışma kolu içermeli.** Bu çalışma kolu,

9.1. madde kapsamındaki yükümlülükler doğrultusunda ve Ortak Fakat Farklılaştırılmış Sorumluluklar ve Göreli Yeterlikler (CBDR-RC) ilkesiyle uyumlu biçimde, gelişmiş ülkelerde ulusal ve bölgesel düzeyde, BM Uluslararası Vergi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında ise küresel düzeyde artan oranlı çevre vergilendirmesini hayata geçirme yollarını belirlemeli.

- **Gelişmiş ülkeler uyum finansmanını 2035'e kadar en az üç katına çıkarmayı taahhüt etmeli. Bu artış ağırlıklı olarak hibe esaslı kamu finansmanı yoluyla sağlanmalı ve gelişmekte olan ülkelerin 2030'a kadar 120 milyar dolarlık talebiyle uyumlu olmalı.** Bunun için, özellikle tarafların Küresel Uyum Hedefi'ne yönelik uygulama araçlarını nasıl işler hâle getireceğine dair bir uygulama planı üzerinde uzlaşılmalı.

- **Kayıp ve zarar konusunda kalıcı bir gündem maddesi üzerinde uzlaşılmalı.** Kayıp ve Zarar Fonu'nun uzun vadeli kaynak harekete geçirme stratejisi, kirleten öder ilkesi ve CBDR-RC ile uyumlu biçimde gelişmiş ülkelerde ve uluslararası düzeyde artan oranlı çevre vergilendirmesine yönelik net bir plan ortaya koymalı.

- **Veredas Diyaloğu, küresel finans akışlarının Paris Anlaşması hedefleriyle uyumlu hâle getirilmesi için somut eyleme yön vermeli.** Bu eylem, borç, vergi ve ticaret alanlarındaki yapısal ekonomik eşitsizlikleri ele almayı, fosil yakıt sübvansiyonlarını hakkaniyetli biçimde aşamalı olarak kaldırmayı ve CBDR-RC ile uyumlu biçimde, artan oranlı çevre vergilendirmesi ve kirleten öder önlemleri yoluyla yenilikçi kamu iklim finansmanı kaynaklarını geliştirmeyi kapsamalı.

COP31 için öncelikli diğer konular

- **COP31, ikinci Küresel Durum Değerlendirmesi'ni (GST2) başlatmalı. GST2 kapsayıcı ve hakkaniyet merkezli olmalı, IPCC'nin mevcut en iyi bilimsel bulgularını içermeli ve Paris Anlaşması hedefleri ile GST1 sonuçlarını hayata geçirmeye odaklanmalı.** Uygulamadaki ilerlemeyi, özellikle fosil yakıtlardan adil, eşitlikçi ve düzenli uzaklaşmayı ve 2030'a kadar ormansızlaşma ile orman tahribatının durdurulup tersine çevrilmesini takip etmeli. Rotayı düzeltebilmek için GST2 ileriye dönük olmalı. Mevcut politikaların, finans akışlarının, uygulama araçlarının, hakkaniyet ve adalet gözetiminin ve uluslararası işbirliğinin emisyon azaltımı, uyum ile kayıp ve zarar alanlarında Paris Anlaşması hedeflerine ulaşmak için yeterli olup olmadığını değerlendirerek yeni hedefler ve beklentiler belirlemeli.

- **Tarım iklim gündeminin üst sıralarında kalmalı ve bir sonraki Küresel Durum Değerlendirmesi'ne yön vermeli. Herkes için sağlıklı gıdayı güvence altına almak için UNFCCC, gıda sistemlerinin agroekolojik ve düşük karbonlu modellere dönüşümüne öncülük etmeli.** Tarım ve Gıdaya İlişkin Şarm El-Şeyh Ortak Çalışması tamamlandıktan sonra tartışmalar COP31 sonrasında da sürmeli. Bu tartışmalar uyum, emisyon azaltımı ve gıda güvenliğini doğrudan birbirine bağlayan, kırılgan ülkelere ve küçük ölçekli çiftçilere özel önem veren uygulama odaklı bir çerçeveye dayanmalı. Bir sonraki aşama,

ülkelerin bu önlemleri Ulusal Katkı Beyanlarına, Ulusal Uyum Planlarına ve diğer ulusal planlama çerçevelerine entegre ederek sahada eyleme dönüştürmesine yardımcı olmalı. Agroekolojik dönüşümün temel amacı, gıda sistemlerinin iklim dayanıklılığını güçlendirmek ve endüstriyel et ve süt üretiminden çıkış yoluyla emisyonları azaltmak olmalı.

- **COP31, 1,5°C'yi ulaşılabilir tutmak için iklim eyleminin ve Ulusal Katkı Beyanlarının bir sonraki turunun mevcut en iyi bilimsel bilgiye ve yerli halkların bilgisine dayanmasını sağlamalı.** Bilim, küresel iklim işbirliği ve hakkaniyetli eylem için vazgeçilmez bir temel sunuyor. COP31, Ulusal Katkı Beyanlarının bir sonraki turu dahil iklim eyleminin güncel, kapsamlı ve hakemli bilimsel çalışmalara dayanmasını sağlamalı. UNEP'in yakın tarihli Aşımı Sınırlamak (Limiting Overshoot) raporu ve Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) yaklaşan Yedinci Değerlendirme Raporu bu çalışmaların başında geliyor. Değerlendirme sürecinde hakkaniyet daha güçlü biçimde gözetilmeli, küresel güney literatürüne ve yerli halkların, yerel toplulukların ve uygulayıcıların bilgisine daha fazla yer verilmeli. Bu yaklaşım, 1,5°C'nin temel bir zorunluluk olduğunu yeniden teyit etmeyi kapsıyor. Bu da aşımın büyüklüğünü ve süresini en aza indirmek ve ısınmayı mümkün olan en kısa sürede yeniden 1,5°C'nin altına çekmek demek. Bunun yanında fosil yakıtlardan adil geçiş hızlandırılmalı, sahte çözümler ve biyojenik metan emisyonları için alternatif hesaplama yöntemleri (örneğin GWP* olarak bilinen "küresel ısınma potansiyeli yıldız" yöntemi) reddedilmeli ve iklim sistemindeki tehlikeli kırılma noktalarından kaçınılmalı.

- **Okyanusları korumak ve denizlerde ekstraktivizmi durdurmak.** Dünya artık okyanusların iklim sistemindeki kritik rolünü ve sağlıklı deniz ve kıyı ekosistemlerinin iklim değişikliğine karşı dayanıklılığı korumadaki önemini görmezden gelemez. COP31 Başkanlıklarının ortak okyanus önceliği, eylemi ilerletmek için önemli bir fırsat sunuyor. Açık denizlerde petrol ve gaz çıkarmanın sürmesi yalnızca fosil yakıt bağımlılığını sürdürüp ek karbon emisyonlarına yol açmakla kalmıyor, okyanusun kritik ekosistem hizmetleri sağlama kapasitesini de tehdit ediyor. Bu tehdit, denizlerde çıkarımcılığın daha geniş biçimlerine de uzanıyor. Bunların başında deniz tabanı ekosistemleri için ciddi riskler taşıyan ve deniz tabanındaki karbon yutaklarını ve okyanusun uzun vadeli dayanıklılığını bozma potansiyeli bulunan derin deniz madenciliği geliyor. Fosil yakıtlardan uzaklaşma sürecinde bu faaliyetlerin durdurulması zorunlu. Deniz bazlı karbondioksit giderimine ilişkin risklerin ve bilinmezliklerin kabul edilmesi de aynı derecede önemli. Bu tekniklerin etkinliği son derece belirsiz ve büyük ölçekte kanıtlanmış değil. Doğa ve insanlar için olduğu kadar okyanusun iklim sistemindeki rolü için de olası riskler taşıyorlar ve karbonsuzlaşma çabalarını baltalama ihtimalleri yüksek.

DAHA FAZLA BİLGİ İÇİN:

Emel Türker Alpay
Greenpeace Türkiye İklim ve Enerji Kampanyaları Sorumlusu
emel.turker@greenpeace.org

bilgi.tr@greenpeace.org
Greenpeace Türkiye
Eğitim Mah.
Ünal Sokak Dış Kapı No: 2
İstanbul Plaza İç Kapı No: 25
Kadıköy/İstanbul, Türkiye
Tel: (212) 935 30 33
https://www.greenpeace.org/turkey/